

Geert Van den Bossche, *Enlightened Innovation and the Ancient Constitution. The intellectual justifications of Revolution in Brabant (1787-1790)*, Brussel, Koninklijke Vlaamse Academie van België voor Wetenschappen en Kunsten, 2001, 276 pp., € 53,79, ISBN 90-6569-908-2 (Verhandelingen Nieuwe Reeks, nr. 4).

Traditioneel werden de Vonckisten, de vooruitstrevende vleugel van de Brabantse Revolutie, gezien als de voorlopers van de Belgische Revolutie en haar liberale grondwet van 1831. In de lijn van de recente evolutie in het geschiedenisbeeld brengt de auteur een 'rehabilitatie' van de Statisten, de conservatieve vleugel. Die verzekerden de continuïteit van de Belgische traditie, met hun idee van een eeuwenoude natie belichaamd in haar constitutie, die onaantastbaar moest zijn wegens de rechtszekerheid.

In heel Europa vormde het verhaal van 'de oude constitutie' een essentieel element van het politieke denken in het *Ancien Régime*, ook nog in de achttiende eeuw. In Brabant was het bovendien verankerd in de Blijde Inkomst, dus in het positieve recht. De constitutie en het bestel werden als 'natuurlijk' ervaren, dat wilde zeggen, als in overeenstemming met het nationale karakter. De pamfletten ten tijde van de revolutie waren ingebed in de juridisch-politieke cultuur die in de vorige eeuwen was gegroeid, en waarin de positie van de Raad van Brabant en de rechten van de Staten van Brabant werden onderstreept, met inbegrip van het recht van weerstand tegen een aantasting van de privileges. De grens tussen juristen en historici was moeilijk te trekken, en zij speelden een belangrijke rol in de revolutie.

De Habsburgse overheid was er in de achttiende eeuw niet in geslaagd om aan de Leuvense universiteit een college van publiek recht te vestigen dat haar verlicht-absolutistische ideeën zou verspreiden. De door de regering opgerichte Keizerlijke en Koninklijke Academie versterkte integendeel nog de belangstelling voor het Belgisch nationaal karakter, de politieke geschiedenis van de Nederlanden, de oorsprong en draagwijdte van de vertegenwoordiging der natie, het gemengde karakter van de constitutie. In tegenstelling tot de buurlanden bestond er in de Habsburgse Nederlanden geen royalistische lezing van het verleden. Dat liet aan de Statisten toe om de natie te blijven zien als de som van bevoorrechte en corporatieve groepen, die door de eedbreuk van de vorst bekleed werden met het geheel van de soevereiniteit. Zij zagen de Brabantse Revolutie als de voltooiing van de Nederlandse Revolutie van de zestiende eeuw.

De Statisten maakten de notie van het politiek gezag los van de persoon van de vorst en openden daarmee de weg voor de volkssoevereiniteit. Ze proclameerden een grondwettelijk hof, de Raad van Brabant, tot bewaker van de legitimiteit. Dit waardevol werk van G. Van den Bossche benadrukt hun bijdrage in de grote transformatie van de Zuid-Nederlandse protonatie tot de Belgische natiestaat.

[LODE WILS]